

REFERAT MØTE I PROGRAMUTVALG FOR FORSKERUTDANNING

Onsdag 26.03.25, kl. 14.00-15.30

Sted: Armauer Hansens Hus, møterom 437, 4.etg

Til stede: Martha C. Enger (leder), Harald Barsnes, Anne Berit Guttormsen, Stephanie Le Hellard, Julia Saltyte Benth, Kristine Bærøe, Kerstin Almdal og Kaia Nepstad (observatør fra Helse Bergen)

Fra administrasjonen: Hege Ommedal og Havjin Jacob

Meldt fravær: Stian Knappskog

Sak 06/25	Godkjenning av innkalling og saksliste Godkjent.
Sak 07/25	Godkjenning av referat fra 29.01.2025 Godkjent.
Sak 08/25	Endring i beskrivelse av opptakskrav, retningslinjer for midtveisevaluering, evalueringsskjema for midtveiskomiteen og kandidatens mal til midtveisrapport i tilknytning til innovasjonselement i disputasforedraget Innovasjon defineres av OECD som implementering av et nytt eller vesentlig forbedret produkt, prosess, markedsføringsmetode eller organisasjonsmetode. En god innovasjonskultur fører til flere og bedre ideer og realisering av disse. Forskning og innovasjon henger sammen og representerer ulike stadier i samme virksomhet. Ved det medisinske fakultet oppfordrer ph.d.-kandidater til å inkludere hvordan deres prosjekt kan bidra til innovasjon i fagfeltet i disputaspresentasjonen. Dette skal forklare hva som er nytt og verdifullt med prosjektet og hvilke utviklingsmuligheter som kan føre til merverdi for sluttbruker. Dette vil være vanskelig dersom man ikke har hatt det i hele ph.d.-løpet. Derfor bør innovasjonspotensialet vurderes gjennom hele ph.d.-løpet, for eksempel ved oppstart, der det skal bevisstgjøres om innovasjonspotensialet i prosjektbeskrivelsen. Ved midtveisevaluering, der det er lagt inn noen elementer og punkter som viser og kan gjøres rede for innovasjonspotensialet og utviklingsmuligheter. Til slutt, er det i forberedelsen til disputasen, der diskusjonen av innovasjon i avhandlingen og disputasforedraget. Formålet er å stimulere til diskusjon rundt innovasjonspotensial i ph.d.-prosjekter som ikke opprinnelig er innovasjonsprosjekter. <u>Utvalget diskuterte saken, og anbefalte:</u> - At innovasjon begrepet blir definert i de diverse dokumentene, slik det er definert av OECD. Dette for å tydeliggjøre hva som menes med innovasjon. Definisjonen bør også konkretiseres med et eksempel, dette for å sikre at det dekker alle prosjekter selv de som ikke nødvendigvis har et «slutt produkt» som ofte er det folk definerer som innovasjon.

Vedtak	For eksempel noen forskningsprosjekter resulterer i endringer i retningslinjer som endrer etablert praksis. - At innovasjonsbegrepet legges inn i forskerlinje prosjekter også, dette for å sikre tidlig kjennskap til begrepet. - At det ikke er hensiktsmessig å beholde den paragrafen som står nå i skjemaet til komiteen for midtveisevaluering. Dette kan erstattes med et spørsmål der komiteen kan krysse av for om prosjektet har innovasjonspotensialet eller ikke. Programutvalget godkjenner forslaget til å legge inn tekst om innovasjonselementet i opptakskrav, retningslinjer for midtveisevaluering, evalueringsskjema med instruks til komiteen og mal til midtveisrapporten, med eventuelle kommentarer som fremkom i møtet.
Sak 09/25	Godkjenning av Anvendt Statistikk (STAT200) i opplæringsdelen Forskningsseksjonen har mottatt to søknader om godkjenning av emnet Anvendt statistikk (STAT200) som en del av opplæringsdelen i ph.d.-programmet. Emneansvarlig har informert oss om at STAT200 er et mastergradskurs som dekker avanserte temaer essensielle for kvantitativ medisinsk forskning. På NT-fakultetet godkjennes dette emnet som en del av opplæringsdelen. NT har mange 200-talls emner som brukes i ulike studieprogrammer. For noen er disse typiske bacheloremner, mens de i andre programmer fungerer som verktøyemner på masternivå. STAT200 er et godt eksempel. For matematikkstudenter passer dette emnet fint i bachelorgraden, mens det for masterstudenter i biologi eller kjemi kan være et avansert verktøyemne. På NT-fakultetet godkjenner de 10 studiepoeng på masternivå kan brukes i opplæringsdelen, forutsatt at 200-emnet er definert som masteremne. Andre 200-talls emner som er definert som lavere grads emner, godkjennes ikke i opplæringsdelen ved NT-fakultet. Utvalget diskuterte viktigheten av dette emnet, og faktum at emneansvarlig skriver at det er på masternivå og det også er publisert på nettsiden som et masteremne. Stemningen er for at dette emnet blir godkjent i opplæringsdelen i likhet med andre masteremner. Det er viktig å bemerke at det fortsatt er tillatt med maks 10 studiepoeng på masternivå i opplæringsdelen. Som følge av dette anbefaler utvalget at vi også endrer nettsiden vår om opplæringsdelen i ph.d.-programmet. Det ble foreslått at denne setningen går ut på nettsiden (300-tallsemner ved UiB eller tilsvarende ved andre læresteder). At det er tilstrekkelig å skrive (Valgfrie kurs på masternivå kan inngå med inntil 10 studiepoeng. I tillegg skal det legges inn (Det medisinske fakultet) i denne setningen: <u>Elektive emner ved Det medisinske fakultet</u> kan innpasses i den valgfrie delen av opplæringsdelen, maksimalt 6 stp. Kursene må være på 300-nivå og ha relevans for studentens forskningsprosjekt.

Vedtak	<i>Programutvalget godkjenner at emnet STAT200 kan inkluderes i opplæringsdelen som et master emne.</i>
Sak 10/25	Fremdriftsrapporter I henhold til ph.d.-forskriften § 8 skal alle aktive kandidater og deres hovedveiledere ved UiB årlig levere separate, skriftlige framdriftsrapporter. Programutvalget for forskerutdanning sikrer kvaliteten på forskerutdanningen og mottar årlige samlerapporter fra instituttene. Disse rapportene viser hvordan rapporteringen følges opp, uten å gå i detalj om enkeltkandidater. For 2024 ble instituttene også bedt om å beskrive oppfølging av pliktarbeid og medarbeider- og oppfølgingssamtaler, som en del av fakultetets retningslinjer for samordning av pliktarbeid. Programutvalget gikk gjennom samlerapportene til instituttene, enkeltvis og diskuterte aktuelle utfordringer. <u>Institutt for Biomedisin:</u> Instituttet opplever ikke store problemer med manglende rapportering fra veiledere og kandidater, da de fleste leverer. Årsakene til manglende rapportering er ofte lovfestet fravær eller snarlig innlevering. Instituttet følger opp de få som ikke rapporterer ved å avklare årsaken og kontakte kandidat eller veileder. Tiltak som er iverksatt inkluderer møter med instituttledelsen, kontakt ved store forskjeller i rapporter, motivasjonssamtaler, og meldinger om forlengelse eller permisjon. 7 kandidater har søkt om forlengelse, og 11 har fått forlenget tid grunnet permisjon eller sykemelding. Instituttet følger opp kandidater på overtid med dialog og vurdering av forlengelse, og oppfordrer til detaljert planlegging ved søknad om forlengelse. Pliktarbeid for 22 stipendiater organiseres og registreres ved egenrapportering, og oppfølging skjer kontinuerlig. Medarbeidersamtaler har blitt vesentlig forbedret, og 15% av ph.d.-kandidatene har gjennomført samtaler i 2024. <u>Institutt for global helse og samfunnsmedisin:</u> Instituttet opplever at noen kandidater og veiledere ikke rapporterer på grunn av tekniske problemer eller manglende invitasjon. 11 kandidater har ikke rapportert, inkludert 2 som har sluttet og 4 som er syke eller i permisjon. Aktive kandidater har blitt kontaktet for statusrapport. Tiltak etter framdriftsrapportene for 2024 inkluderer møter med instituttledelsen og administrasjonen, justering av pliktarbeid, bytte av veileder, og oppfordring til å søke om forlengelse eller permisjon. 85% av kandidatene er innenfor stipendperioden. Kandidater på overtid oppfordres til å lage en realistisk plan og søke om forlengelse, med tett oppfølging fra veileder. Instituttet har også en åpen dør-policy for spørsmål og frustrasjoner. <u>Institutt for klinisk odontologi:</u> Instituttet opplever sjelden problemer med rapportering, da de fleste kandidater og veiledere leverer som forventet. For 2024 leverte en kandidat etter fristen. Tiltak etter framdriftsrapportene

Vedtak	inkluderer møter med instituttledelsen og administrasjonen, samt informasjon om forlengelse. Fire kandidater oppgir at de vil bli forsinket. Instituttet har jevn kontakt med kandidater på overtid og ber om statusrapporter. Medarbeidersamtalene anses som verdifulle, men tidkrevende. I 2024 hadde instituttet 12 stipendiater med pliktarbeid, hovedsakelig knyttet til undervisning og administrative oppgaver. Pliktarbeidet registreres og følges opp individuelt gjennom forskerutdanningsløpet. Det blir også nevnt at noen kandidater er med på forskningsdagene som pliktarbeid. Dette ble problematisert med tanke på formidlingspoeng og dobbelttelling da noen også bruker disse dagene til å få formidlingspoeng på. Instituttet bør ha et system for å sikre at det ikke blir dobbelttelling. <u>Klinisk institutt 1:</u> har mottatt 96 av 109 framdriftsrapporter fra ph.d.-kandidater, med manglende svar hovedsakelig fra sykemeldte eller de i permisjon. Tiltak for oppfølging inkluderer møter med administrasjonen, kontakt ved forskjeller i rapporter, og meldinger om forlengelse. Det er 37 kandidater har rapportert forsinkelser. Instituttet følger opp kandidater på overtid med dialog og vurdering av forlengelse. 17 stipendiater har pliktarbeid, som registreres ved egenrapportering, her er det en god del med formidlingsoppgaver. Her må det passe på at det ikke blir en overlapp. Det er 15% av ph.d.-kandidatene har gjennomført medarbeidersamtaler i 2024. <u>Klinisk institutt 2:</u> Klinisk institutt 2 opplever sjelden problemer med manglende rapportering, men etterspør rapporter fra de som ikke har levert. For 2022 følges 2-4 kandidater ekstra opp på grunn av sykdom. Tiltak inkluderer møter med instituttledelsen og administrasjonen, samt oppfordring til å søke om forlengelse eller permisjon. 24 kandidater oppgir at de vil bli forsinket. Instituttet ber kandidater på overtid om å søke forlengelse og tilbyr møter ved behov. I 2024 hadde instituttet 35 stipendiater med pliktarbeid, hovedsakelig knyttet til undervisning og administrasjon. Pliktarbeidet registreres halvårlig, men individuell oppfølging er begrenset. Medarbeidersamtaler er delegert til forskningsgruppelederne, men oppfølgingssamtaler har vært utfordrende å gjennomføre. Programutvalg for forskerutdanning tar instituttene samlerapporter for oppfølging av framdriftsrapportering, medarbeider- og oppfølgingssamtaler og pliktarbeid for 2024 til etterretning.
Sak 11/25	Ph.d.-utdanningsmelding 2024 Fakultetet rapporterer for 2024 på oppfølging av tidligere meldinger, nøkkeltall som opptak og gjennomføring, analyse av fem årskull,

kandidatenes forskningsbidrag, og systematisk kvalitetsarbeid. Fristen for innsending til FIA er 30. april 2025, med behandling i UiB sitt forskningsutvalg og universitetsstyret. Programutvalget bes gjennomgå og kommentere på førsteutkastet. Meldingen sendes til FIA med forbehold om justeringer etter Fakultetsstyrets behandling 7. mai.

Institutt for Biomedisin: Instituttet rapporterer om kontinuerlig opptak av 10 nye kandidater i 2024, med onboarding-samtaler ved oppstart. Det var 13 disputaser, og ingen underkjennelser eller frafall. Kandidatene bidrar til nyskapende forskning og føler seg godt inkludert i forskningsmiljøet. Midtveisevalueringer er nyttige, og det er fokus på fremdrift. Kursporteføljen evalueres jevnlig, og forskerskolen har hatt 10 nye deltakere. En bekymring er at noen kandidater ikke leverer i tide, ofte på grunn av undervurdering av tiden det tar å skrive avhandlingen og problemer med å få manuskripter publisert. Det er 61% av totale kandidater som er forsinket. Instituttet uttrykker en bekymring, at kandidater og veiledere ofte ikke leverer avhandlingen innen kontraktens utløp og har reflektert over tre mulige årsaker til dette:

1. Underestimering av tid: Kandidat og veileder undervurderer tiden det tar å skrive avhandlingen.
2. Prosjektavvik: Forskningen går ikke som planlagt, og veiledere klarer ikke å styre arbeidet mot publiserbare manuskripter.
3. Stress og helse: Kandidater blir fortvilet over manglende manuskripter, noe som kan føre til sykemeldinger.

PFU diskuterte dette og mener at en annen mulig forklaring på dette kan være ambisiøse veiledere som ønsker fremgang i prosjektene og forskningen og fokuserer mindre på ansvaret og rolle de har som veileder for å fullføre kandidatene. Det er viktig at veiledere blir minnet på at når de skriver kontrakten ved søknad om opptak så er de forpliktet til å fokusere på kandidatens gjennomføring og sørge for at de blir ferdige i tidsperioden. Utvalget diskuterte også muligheten for å kreve at kandidatene har allerede startet på et utkast til avhandlingen ved midtveisevalueringen. En annen mulig løsning på dette, er å begrense antall kandidater en veileder kan ha, da sjansen er større for at kandidatene blir fulgt opp, og at veiledere som ikke klarer å forholde seg til rollen, blir satt i karantene og ikke får lov til å veilede flere kandidater.

Institutt for global helse og samfunnsmedisin: I 2024 ble det avlagt 23 doktorgrader, med 16 kvinner og 7 menn. IGS har ca. 150 ph.d.-kandidater og 7 forskerlinjestudenter, alle tilknyttet forskningsgrupper. Instituttet har to forskerskoler som arrangerte fire samlinger i 2024. 29% av kandidatene rapporterte forsinkelser, men 85% er innenfor stipendperioden. 89% er fornøyd med veiledningen. I 2024 var det 23 disputaser, hvorav 4 digitale. Kandidatene bidrar betydelig til forskningsmiljøene. Alle stipendiater skal ha årlige medarbeidersamtaler, og pliktarbeid følges opp av forskningsleder.

Institutt for klinisk odontologi: Forskerskolen ved IKO har økt sosial og faglig aktivitet blant ph.d.-kandidater gjennom Journal Clubs og seminarer,

Vedtak	inkludert den vellykkede ODORS901-seminarserien. Kandidatene bidrar vesentlig til instituttets forskning og publisering, og er integrert i forskningsgruppene. Instituttets forskningsstrategi fra 2019 fokuserer på forskerutdanning, med mål om et aktivt læringsmiljø og involvering av vitenskapelig ansatte. I 2024 hadde IKO 7 midtveisevalueringer, som er nyttige for både kandidater og veiledere. Kursporteføljen evalueres kontinuerlig, og instituttet vurderer registrering i NorDoc-databasen. Fem nye kandidater deltok på forskerskolen i 2024. Fakultetets øremerkede ph.d.-stillinger er viktige for å opprettholde odontologisk forskning <u>Klinisk institutt 1:</u> Instituttet har startet arbeidet med å planlegge og tilrettelegge pliktarbeid for nye kandidater, som nå må rapportere oppgaver og omfang etter hvert semester. I 2024 ble det gjennomført 27 disputaser, hvorav 3 heldigitalt. Instituttet gjennomførte også 22 midtveisevalueringer og administrerer 19 ph.d.-emner, inkludert et nytt emne i oral patologi. Forskerskolen CCBIO har 144 registrerte ph.d.-kandidater, mens Neuro-SysMed har 4. Instituttet fokuserer på rekruttering og oppfølging av kandidater, med særlig vekt på innovasjon og samarbeid med EITRI-inkubatoren. Rekruttering skjer gjennom langsiktig satsning på forskerlinjestudenter, masterstudenter og LIS-leger ved samarbeidende sykehus. Instituttet jobber også med å fange opp kandidater som utsetter midtveisevalueringen, med mål om gjennomføring innen 2/3 av ph.d.-perioden. <u>Klinisk institutt 2:</u> har 163 ph.d.-kandidater, og koronapandemien påvirker fortsatt fremdriften for noen. Ph.d.-koordinatoren følger opp kandidatene kontinuerlig. Midtveisevalueringer brukes for å fange opp kandidater som trenger ekstra oppfølging. De fleste stipendiatstillingene er eksternt finansiert, og instituttet er ikke involvert i utvelgelsen av kandidater. Ph.d.-kandidatene bidrar betydelig til nyskapende forskning, men instituttet har hatt mindre fokus på innovasjon og patentering. Framdriftsrapportene viser at stipendiatene stort sett er fornøyde med sine veiledere. Midtveisevalueringer gjennomføres hvert semester, og bekymringer følges opp av ph.d.-koordinatoren. Instituttet tilbyr forskerkurs, hovedsakelig gjennom forskerskolene. I 2024 ble 27 disputaser gjennomført, hvorav 3 heldigitalt. Instituttet har hatt disputaser i Arendal og Kristiansand, men kan ikke tilrettelegge for disputaser andre steder enn Bergen og Stavanger. Registrering av forskerskoler i FS er fortsatt uklart, og instituttet ønsker dialog med fakultetet om dette. Utvalget diskuterte også utkastet til fakultetets ph.d.-utdanningsmelding, og har et ønske om at det med «antall kandidater som disputerte innen 6 år, spesifiseres at det er stor forskjell mellom instituttene. Dette for å fremheve at kandidater på for eksempel IBM, ikke nødvendigvis bruker så langt tid på å fullføre, men at dette gjelder for det meste de kliniske instituttene. <i>Programutvalget for forskerutdanning tar ph.d.-utdanningsmeldingen til etterretning med de kommentarer som fremkom i møtet.</i>
----------------------	---

Sak 12/25 Vedtak	Årsmelding for Forskerlinjen 2024 Forskerlinjeadministrasjonen har utarbeidet Årsmelding for Forskerlinjen, som dekker opptak, frafall, uteksaminerte studenter, aktiviteter og vedtak. I 2024 fullførte den 223. studenten Forskerlinjen, 6 nye studenter ble tatt opp, og én student sluttet. Opptak, undervisning og drift ble gjennomført som planlagt. Forskerlinjen har ett professorat (60 %), to 1. amanuensis II (20 % hver) og en rådgiver (50 %). Evalueringen av forskerlinjen er noe PFU burde få innsikt i, da det ville være interessant å høre hva denne evalueringen innebærer. Ved spørsmål om hvordan arbeidsplikten er regulert, kom det frem at det egentlig er 50-60 timer, med noe tid brukt på rekrutteringsarbeid, men det er ikke så mye kontroll over det. Når det gjelder den lave rekrutteringen, ser vi samme trend ved andre medisinske fakulteter i Norge. Noen studenter frykter forsinkelser, derfor ønsker de ikke å starte forskerlinjen. Det positive er at kvaliteten på forskerlinjestudentene er høy. To studenter går direkte fra forskerlinjen til ph.d.-programmet og fullfører det etter studiene. Det er også verdt å nevne at skrivekurset har fått veldig gode tilbakemeldinger, og det er et bra tilbud for forskerlinjestudentene. <i>Programutvalget for forskerutdanning tar årsmeldingen til etterretning</i>
Sak 13/25 Vedtak	Søknad om endringer i emnebeskrivelsen RMED901 Institutt for global helse og samfunnsmedisin, sammen med emneansvarlig for RMED901, søker om å foreta endringer i kurset, inkludert en økning i antallet studiepoeng. Kurset er for øyeblikket på 2 studiepoeng, og det søkes om å øke dette til 3 studiepoeng. Begrunnelsen er at arbeidsmengden ikke samsvarer med antallet studiepoeng. Undervisningstimene utgjør 2 studiepoeng, men i tillegg er det arbeidskrav med hjemmeeksamen som tilsvarer 1 studiepoeng. Det søkes også om andre mindre endringer som fremkommer i emnebeskrivelsen. Programutvalget takke emneansvarlig for initiativet til å gjøre forbedringer i emnebeskrivelsen, og er samstemte om at arbeidsmengden slik den er presentert samsvarer tre studiepoeng. <i>Programutvalget godkjenner endringene i emnet RMED901.</i>
Sak 14/25	ORIENTERINGSSAKER - Endringene i Veiledning til doktoravhandlinger ved Det medisinske fakultet som ble vedtatt i PFU 29.01.2025 er publisert på nettsiden.
	Eventuelt